

GEZONDHEID TELT!
JAARREKENING 2016

GGD HART VOOR BRABANT

INHOUDSOPGAVE

	Bladzijde
Inleiding	3
1. Samenstelling bestuur	4
2. Balans	5
3. Overzicht van baten en lasten	7
4. Toelichting	8
4.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	8
4.2 Toelichting op de balans	10
4.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten	17
5. Resultaatbestemming	22
Bijlage: Overzicht reserves	23

INLEIDING

Voor u ligt de jaarrekening 2016 van de GGD Hart voor Brabant. Hiermee leggen we verantwoording af aan het algemeen bestuur van de GGD over de financiën. De exploitatie sluit af met een positief resultaat van € 402.212.

Het algemeen bestuur van de GGD stelt de jaarrekening vast, als onderdeel van de jaarstukken 2016.

's-Hertogenbosch, 6 april 2017,
het dagelijks bestuur van de GGD Hart voor Brabant,

C.J.M.A. van Esch,
secretaris

W.A.G. Hillenaar,
voorzitter

Vastgesteld door het algemeen bestuur van de GGD Hart voor Brabant
in zijn vergadering van 13 juli 2017,

C.J.M.A. van Esch,
secretaris

W.A.G. Hillenaar,
voorzitter

1. SAMENSTELLING BESTUUR

In de tabel hieronder staat de samenstelling van het bestuur op 31 december 2016, samen met de informatie, nodig vanwege de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector.

Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)														
Naam	Topfunctio-naris	Dienstbetrekking	Beloning	Beloning	Beloningen betaalbaar op termijn	Beloningen betaalbaar op termijn	Belastbare onkostenvergoedingen	Belastbare onkostenvergoedingen	Totaal bezoldiging	Totaal bezoldiging	Duur van het dienstverband in 2016	Omvang van het dienstverband in 2016	(Herrekenende) WNT-norm	
			€	€	€	€	€	€	€	€	in dagen	fte	€	
			2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015				
Algemeen bestuur														
H. Willems	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
W. Hendriks-van Haren	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
W. Hillenaar	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	26.850	*
J. van den Brand	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
P. Kagie	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
B. Roks	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
W. Ligtenberg	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
R. Peters	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
J. Hendriks-van Kemenade	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
R. van Rinsum	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
H. Brekelmans	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
H. van de Ven	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
J. Glastra van Loon	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
N. Lemlijn	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
M. Lestrade	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
P. Panis	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
A. van der Veen	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
A. Henisch	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
M. Mulder	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
P. Jonkergouw	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
E. van Daal	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
P. Smit	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
E. Witlox	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
A. van den Dungen	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
H. Kokke	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
M. Hendrickx	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
T. Vonk	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
S. Heijboer	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
H. Heuveling	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
M. Immink	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
H. Hoeksema	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
R. Aben-Bellemakers	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
G. Snijders	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
M. Böhmer	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
Dagelijks bestuur														
W. Hillenaar	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	26.850	*
R. van Rinsum	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
P. Kagie	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
M. Hendrickx	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
R. Peters	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
J. van den Brand	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
M. Mulder	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
G. Snijders	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
H. Hoeksema	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
M. Immink	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	17.900	*
Directeuren														
C.J.M.A. van Esch	ja	ja	133.325	124.279	15.016	15.397	-	-	148.341	139.676	365	1,0	179.000	
A. van der Zijden (betaald via de GGD West-Brabant)	ja	nee	-	-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	

*Bestuurslid op 31-12-2016

2. BALANS

Activa	31-12-2016	31-12-2015
Vaste activa		
Materiële vaste activa	6.449	7.692
Investerings met een economisch nut	6.449	7.692
Financiële vaste activa	2.249	2.364
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	2.249	2.364
Totaal vaste activa	8.698	10.056
Vlottende activa		
Voorraden	68	50
Gereed product en handelsgoederen	68	50
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	10.235	10.262
Vorderingen op openbare lichamen	1.382	1.487
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	8.526	8.686
Overige vorderingen	327	89
Liquide middelen	911	1.029
- Kassaldi	5	10
- Banksaldi	906	1.019
Overlopende activa	1.509	1.306
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	1.509	1.306
Totaal vlottende activa	12.723	12.647
Totaal generaal	21.421	22.703

bedragen x € 1.000

Passiva	31-12-2016	31-12-2015
Vaste passiva		
Eigen vermogen	11.087	12.236
- Algemene reserve	2.527	3.199
- Bestemmingsreserves	8.158	6.730
- Gerealiseerde resultaat	402	2.307
Voorzieningen	3.514	1.889
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.514	1.170
- Egalisatievoorzieningen	0	719
Totaal vaste passiva	14.601	14.125
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.215	3.128
- Banksaldi	765	1.181
- Overige schulden	1.450	1.947
Overlopende passiva	4.605	5.450
Verplichtingen tijdens het begrotingsjaar die in een volgend jaar tot betaling komen, behalve jaarlijks terugkerende arbeidskosten-gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.	4.546	5.291
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.	59	159
Totaal vlottende passiva	6.820	8.578
Totaal generaal	21.421	22.703

bedragen x € 1.000

3. OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Omschrijving	Raming begrotingsjaar voor wijziging			Raming begrotingsjaar na wijziging			Realisatie begrotingsjaar			Realisatie vorig begrotingsjaar		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma Publieke gezondheid	46.140	46.946	-806	52.414	53.344	-930	56.795	57.945	-1.150	56.437	54.050	2387
Toevoeging/onttrekking aan reserves: Programma Publieke gezondheid	1.091	285	806	1.215	285	930	2.682	1.130	1.552	474	554	-80
Gerealiseerd resultaat	47.231	47.231	0	53.629	53.629	0	59.477	59.075	402	56.911	54.604	2307

bedragen x € 1.000

Een specificatie en analyse van de baten en lasten staat in paragraaf 4.3.

4. TOELICHTING

4.1 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Inleiding

We maakten de jaarrekening op basis van de voorschriften van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (hierna: BBV).

Algemene grondslagen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders is vermeld, nemen we de activa en passiva op tegen nominale waarden. De baten en lasten rekenen we toe aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten nemen we slechts op voor zover we ze realiseerden op de balansdatum. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, nemen we in acht als ze bekend werden voor het opmaken van de jaarrekening.

Personeelslasten rekenen we in principe toe aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Maar vanwege formele regels rekenen we sommige lasten toe aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt, bijvoorbeeld ziektekostenpremies voor gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume treffen we geen voorziening noch nemen we op andere wijze een verplichting op. De referentieperiode is dezelfde als in de meerjarenraming: vier jaar. Bij (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) nemen we wel een verplichting op.

BALANS

Vaste activa

Materiële vaste activa met economisch nut

Activa waarderen we tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Investeringsbijdragen van derden schrijven we af op het saldo van de betreffende investering. Slijtende investeringen krijgen vanaf het moment van ingebruikneming een lineaire afschrijving in de verwachte gebruiksduur, waarbij we rekening houden met een eventuele restwaarde.

De afschrijvingstermijnen in jaren:

• grond en terreinen	geen
• bedrijfsgebouwen	50
• inbouw en semipermanente opstal	15
• verbouwingen en bedrijfsgebouwen	10
• bedrijfsauto's	5
• medische inventaris	10
• telefonie en communicatie	5
• inventaris	10
• technische installaties in bedrijfsgebouwen	10
• automatiseringsapparatuur	3
• kantoorautomatisering en netwerkkapparatuur	3
• applicatieprogrammatuur	4

Financiële vaste activa

Waardering van de onder financiële vaste activa opgenomen beleggingen vindt plaats tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. Afwaardering vindt plaats ten laste van de resultatenrekening.

Vlottende activa

Vorraden

We waarderen producten en goederen tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde als die lager is. Dat gebeurt vooral als voorraden incourant worden.

Vorderingen en overlopende activa

We waarderen de vorderingen tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid brengen we een voorziening in mindering, die we statisch bepalen op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa nemen we op tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen waarderen we op het nominale bedrag van de verplichting of het voorzienbare verlies.

Vlottende passiva

De vlottende passiva waarderen we tegen de nominale waarde.

4.2 TOELICHTING OP DE BALANS

Activa

Vaste activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2016	Boekwaarde per 31-12-2015
Andere investeringen met een economisch nut	6.449	7.692
Totaal	6.449	7.692

bedragen x € 1.000

De onderverdeling van de andere investeringen met een economisch nut:

	Boekwaarde per 31-12-2016	Boekwaarde per 31-12-2015
Gronden en terreinen	669	669
Bedrijfsgebouwen	3.602	4.003
Inventarissen	711	763
Automatiseringsapparatuur	308	902
Bedrijfsauto's	33	64
Medische inventaris	801	887
Overige materiële vaste activa	325	404
Totaal	6.449	7.692

bedragen x € 1.000

In dit overzicht staat het verloop van de boekwaarde van de andere investeringen met een economisch nut:

	Boekwaarde 31-12-2015	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2016
Gronden en terreinen	669	0	0	0	0	0	669
Bedrijfsgebouwen	4.003	6	0	407	0	0	3602
Inventarissen	763	146	0	198	0	0	711
Automatiseringsapparatuur	902	83	0	677	0	0	308
Bedrijfsauto's	64	0	10	21	0	0	33
Medische inventaris	887	63	0	149	0	0	801
Overige materiële vaste activa	404	43	0	122	0	0	325
Totaal	7.692	341	10	1.574	0	0	6.449

bedragen x € 1.000

Onder bijdragen van derden nemen we de bijdragen op met een directe relatie met de investering. Onder de afwaarderingen staan de afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. De GGD kent alleen materiële vaste activa met economisch nut. Ze hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn (als er een markt voor is) of als ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. In 2016 wijzigden we de schatting van de (economische) levensduur bij verbouwingen, passend bij de resterende looptijd van de huurcontracten. Dit leidt tot een hogere, niet begrote, afschrijvingslast van € 150.000.

De belangrijkste investeringen in 2016 staan in dit overzicht:

	Werkelijk besteed in 2016
Groot onderhoud mobiele röntgenunit	31
Laadpunten voor de elektrische auto's	23
Meubilair consultatiebureaus	137
Nieuwe website GGD	51
Totaal	242

bedragen x € 1.000

Bedrijfsgebouwen (verbouwingen)

De geplande verbouwingen van diverse locaties stelden we uit vanwege nieuwe ontwikkelingen, waarbij we vooral bezien of herhuisvesting op een nieuwe locatie een alternatief is voor verbouwen.

Medische inventaris

Een groot deel van het investeringskrediet is voor (vervangings)investeringen voor de mobiele röntgenunits. Het deel dat niet nodig is voor het groot onderhoud aan deze units schuift door naar 2017.

Inventarissen

De investeringen zijn vooral voor meubilair voor consultatiebureaus. Maar door uitgestelde verbouwingen en mogelijke herhuisvesting stelden we investeringen voor die locaties uit.

Automatisering (waaronder Hét Servicecentrum)

Het nieuwe telefoniesysteem functioneert nog niet volgens de eisen en we schorten daarom aanvullende investeringen op.

De investeringen in soft- en hardware blijven flink achter bij de begroting. Dit komt omdat er nog geen IT-visie is. Dit heeft effect op de keuzes van de IT-basisstructuur en de doorvertaling hiervan naar de vernieuwing/digitalisering van de primaire en secundaire processen. Het heeft ook effect op de investeringen van Hét Servicecentrum. De investeringskredieten schuiven daarom door naar 2017.

GHOR Brabant-Noord

Voor het grootste deel van het investeringskrediet voor het wagenpark startte de aanbesteding later. We verwachten dat de aanbesteding in 2017 is afgerond, waarna investering plaatsvindt.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa staat in dit overzicht:

	Boekwaarde 31-12-2015	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen/af- lossingen	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2016
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	2.364	0	0	115	0	2.249
Totaal	2.364	0	0	115	0	2.249

bedragen x € 1.000

De opbrengst van € 3,4 miljoen van het vroegere GGD-gebouw aan de Sint Teunislaan in 's-Hertogenbosch belegden we in een garantieproduct. Deze belegging levert jaarlijks een bijdrage van € 200.000 aan de huisvestingslasten. Een minimale waarde van de ingelegde som van € 2,13 miljoen is gegarandeerd aan het eind van de looptijd (2018). De marktwaarde bedraagt op 31 december 2016 € 2,3 miljoen en is daarmee hoger dan de boekwaarde van € 2,2 miljoen.

Flottende activa

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden zijn uit te splitsen naar:

	Boekwaarde per 31-12-2016	Boekwaarde per 31-12-2015
Gereed product en handelsgoederen	68	50
Totaal	68	50

bedragen x € 1.000

Dit betreft de voorraden reizigersvaccins en reizigersproducten.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De specificatie van deze balanspost is:

	Boekwaarde per 31-12-2016	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2016	Balanswaarde 31-12-2015
Vorderingen op openbare lichamen	1.382		1.382	1.487
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd < 1 jaar	8.526		8.526	8.686
Overige vorderingen	354	-27	327	89
Totaal	10.262	-27	10.235	10.262

bedragen x € 1.000

De vorderingen op openbare lichamen betreffen het aandeel in het debiteurensaldo bij rijk, provincie en gemeenten. Het debiteurensaldo op niet openbare lichamen staat onder *Overige vorderingen*.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd <1 jaar

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	141	149	164	151
Drempelbedrag	400	400	400	400
Ruimte onder drempelbedrag	259	251	236	249
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

bedragen x € 1.000

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit:

	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Kassaldi	5	10
Banksaldi	906	1.019
Totaal	911	1.029

bedragen x € 1.000

Hier zijn geen deposito's bij en de liquide middelen zijn dus direct opneembaar.

Overlopende activa

	Boekwaarde per 31-12-2016	Boekwaarde per 31-12-2015
Andere nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste komen van volgende begrotingsjaren	1.509	1.306
Totaal	1.509	1.306

bedragen x € 1.000

Het gaat hier vooral om de volgende vorderingen:

- afrekeningen activiteiten 2016 waaronder het Rijksvaccinatieprogramma, publieke gezondheid asielzoekers, technische hygiënezorg en inspecties kinderopvang van € 284.000 (2015: € 440.000);
- opleidingssubsidie en studiekosten van € 280.000 (2015: € 125.000);
- vooruitbetaalde huren van € 109.000 (2015: € 125.000);
- vooruitbetaalde software licenties € 516.000 (2015: € 500.000);
- overige € 320.000 (2015: € 116.000).

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	Boekwaarde per 31-12-2016	Boekwaarde per 31-12-2015
Algemene reserve	2.527	3.199
Bestemmingsreserves	8.158	6.730
Gerealiseerd resultaat	402	2.307
Totaal	11.087	12.236

bedragen x € 1.000

Het verloop in 2016 staat in dit overzicht per reserve:

	Boekwaarde 31-12-2015	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2016
Algemene reserve	3.199	-	830	158	-	2.527
Reserve huisvestingsvisie	5.502	285	100	-	-	5.687
Reserve exploitatie tuberculosescreening	819	-	-	-	-	819
Reserve vernieuwing bedrijfsprocessen	-	-	193	1.000	-	807
Reserve innovatieve projecten	-	80	-	-	-	80
Reserve onderhoud GGD- locaties	-	765	-	-	-	765
Reserve wachtgeld tuberculosebestrijding COA	285	-	285	-	-	-
Reserve individueel keuzebudget	-	-	1.042	1.042	-	-
Reserve jeugdmonitor	-	-	107	107	-	-
Reserve invoering basispakket JGZ	124	-	124	-	-	-
Totaal	9.929	1.130	2.682	2.307	0	10.685

bedragen x € 1.000

De toelichting op de reserves staat in de bijlage.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2016 staat in dit overzicht:

	Boekwaarde 31-12-2015	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2016
Mobiliteitsvoorziening personeel	382	3.578	114	387	3.459
Voorziening huisvesting Oss	55	0	0	0	55
Onderhoudsvoorziening	719	150	826	43	0
Voorziening btw-risico	536	0	536	0	0
Voorziening CJG 's- Hertogenbosch	130	0	130	0	0
Voorziening pensioenoverdracht	67	0	67	0	0
Totaal	1.889	3.728	1.673	430	3.514

bedragen x € 1.000

Alle toevoegingen en aanwendingen van de voorzieningen liepen via de exploitatie. In de kolom vrijval staan de bedragen die vrijvielen ten gunste van de rekening van baten en lasten.

Mobiliteitsvoorziening personeel

Als uitwerking van de beleidsvisie 2017-2021 zetten we stappen in de vernieuwing van onze bedrijfsvoering. In 2016 analyseerden we onder andere de taken van de GGD-adviseurs en we gaan deze anders vormgeven. Daarnaast voerden we de bezuinigingen uit op het spraak-/taalonderzoek en maakten we diverse individuele maatwerkafspraken over de mobiliteit van medewerkers.

We begeleiden alle boventallige medewerkers in een traject naar ander werk. De mobiliteitsvoorziening is om deze overbrugging via werk-naar-werk trajecten te financieren.

Eind 2016 ging het hier om 16 adviseurs, 3 logopedisten en 15 andere medewerkers.

Hierbij maakten we een zo realistisch mogelijke schatting van:

- de kans op succesvolle herplaatsing, gebaseerd op uniforme criteria en wegingsfactoren (gemiddelde kans 40%);
- het maximale financiële risico per medewerker, gebaseerd op een van-werk-naar-werk traject van maximaal twee jaar, aangevuld met plaatsing in een mobiliteitsdienst voor een jaar;
- andere out of pocket kosten (o.a. voor externe begeleiding/coaching).

Deze schatting leidt tot een bedrag per medewerker.

Periodiek herijken we deze voorziening op basis van de actuele kosten en de stand van de individuele trajecten. Een afwijking van 10% leidt tot een positief/negatief effect van €350.000.

Voorziening huisvesting Oss

De GGD huurt een pand in Oss dat we doorverhuren aan derden. In april 2017 stopt dit en er zijn geen afspraken om het pand dan weer in de oorspronkelijke staat te brengen. Hierdoor is er een financieel risico waarvoor we een voorziening troffen. In 2016 hoefden we geen onttrekkingen te doen en eind 2017 vervalt deze voorziening.

Onderhoudsvoorziening

Gelet op de verslaggevingsregels besloot het algemeen bestuur in november 2016 om de onderhoudsvoorziening om te zetten in een (egaliserings)reserve. Hierdoor valt de volledige voorziening eind 2016 vrij en gaat het saldo naar de reserve onderhoud GGD-locaties.

Voorziening btw-risico

Bij btw-plichtige diensten is er een risico op een naheffing door de Belastingdienst. Zij gaf aan dat er voor onze GGD hier geen openstaande dossiers zijn. Daarom achten wij het risico op naheffing klein en wordt dit een gewoon bedrijfsvoeringsrisico, wat leidt tot een vrijval van de voorziening van € 536.000.

Voorziening CJG 's-Hertogenbosch

Dit was een voorziening voor het wachtgeldrisico van de opgeven Stichting STOP, waarvoor de GGD vereffenaar is. Omdat dit risico klein is, besloot het algemeen bestuur in november 2016 om deze voorziening te laten vrijvallen.

Voorziening pensioenoverdracht

Bij de overgang van de jeugdgezondheidszorg van de 0- tot 4-jarigen kwamen we met de pensioenfondsen een collectieve waardeoverdracht overeen, vandaar deze voorziening. Maar deze overdracht vond niet plaats en vanwege het dalende aantal medewerkers dat hiervoor nog in aanmerking komt, besloot het algemeen bestuur in november 2016 om deze voorziening vrij te laten vallen.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.215	3.128
Overlopende passiva	4.605	5.450
Totaal	6.820	8.578

bedragen x € 1.000

De specificatie van de netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar:

	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Banksaldi	765	1.181
Crediteuren	1.259	1.343
Overige schulden	191	604
Totaal	2.215	3.128

bedragen x € 1.000

Een van de bankrekeningen heeft eind 2016 een negatief banksaldo, waar positieve saldi tegenover staan op andere bankrekeningen (zie bij Liquide middelen). De GGD heeft namelijk meerdere bankrekeningen, voor afdelingen of samenwerkingsverbanden zoals Hét Servicecentrum en de GHOR Brabant-Noord.

Overlopende passiva

De specificatie van deze post:

	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2015
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen behalve jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	4.546	5.291
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	59	159
Totaal	4.605	5.450

bedragen x € 1.000

De verplichtingen betreffen vooral:

- af te dragen loonheffing, pensioenpremies en sociale lasten (€ 1,9 miljoen);
- af te dragen omzetbelasting (€ 40.000);
- reservering voor bovenmatig verlof van € 206.000 (2015: € 313.000);
- reservering voor te betalen vakantiegeld als gevolg van de invoering van het individueel keuzebudget van € 1,09 miljoen (2015: nihil);
- kosten over 2016 die we in 2017 ontvangen van € 1,15 miljoen (2015: € 1,69 miljoen);
- te verrekenen subsidiebedragen van € 184.000 (2015: € 857.000);
- overige verplichtingen € 29.000.

Bij de reservering voor bovenmatig verlof volgt de GGD de beleidsregels van de Commissie BBV. Deze stellen dat we hiervoor een financiële verplichting moeten opnemen als er geen voorspelbaar gelijkmatig kostenpatroon is. Omdat er vanaf 2017 bij de GGD een nieuwe verlofregeling geldt, verwachten we het overmatig verlofsaldo eind 2017 te reduceren tot nihil.

Langlopende financiële verplichtingen

De GGD heeft de volgende niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen:

	verplichting ≤ 1 jaar	verplichting 1-5 jaar	verplichting ≥ 5 jaar	Totaal
Huurverplichtingen	€ 2.346.274	€ 3.064.576	€ 912.898	€ 6.323.749
Stichting Inkoopbureau West-Brabant	€ 125.400	€ 188.100	€ -	€ 313.500

Op grond van de cijfers over de mogelijke vennootschapsplicht en de toepassing van vrijstellingen verwachten we dat er geen afdrachten volgen vanwege de Wet op de vennootschapsbelasting 1969. Dit stemmen we in de loop van 2017 nog af met de Belastingdienst.

4.3 TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Baten	56.795	52.414	46.140	2.160
Lasten	57.945	53.344	46.946	4.916
Totaal saldo van baten en lasten	-1.150	-930	-806	-2.756
Toevoeging/onttrekking aan reserves	1.552	930	806	
Gerealiseerd resultaat	402	0	0	-2.756

bedragen x € 1.000

De specificatie van de post baten:

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Gemeentelijke bijdrage	29.833	29.833	29.833	
Rijksvaccinatieprogramma	1.683	1.739	1.740	
Reizigerszorg	1.641	1.490	1.500	41
Seksuele gezondheidszorg	4.007	1.896	1.819	
Forensische geneeskunde	398	350	280	48
Infectieziektebestrijding	73	61	60	
Tuberculosebestrijding	521	460	526	61
Technische hygiënezorg	282	175	148	
Inspectie kinderopvang	1.491	1.400	1.694	
Onderzoek	135	273	189	-138
Klantcontactcentrum	199	222	216	
Publieke gezondheid asielzoekers	1.129	650	673	327
Externe vertrouwenspersoon	74	72	81	
Gezondheidsbevordering en jeugdgezondheidszorg	5.929	5.772	4.475	
Bijdrage Veiligheidsregio	2.189	2.373	0	
Opleidingssubsidie	777	567	499	144
Huisvesting en facilitaire opbrengsten	885	929	1.454	
Samenwerkingsverbanden	307	233	317	
Overige opbrengsten	149	150	150	
Vrijval voorziening	1.673	497	401	1.677
Financiële baten	81	85	85	
Bijdragen HSC	3.339	3.187	0	
Gerealiseerd resultaat	56.795	52.414	46.140	2.160

bedragen x € 1.000

De belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:

Reizigerszorg

Reizigerszorg is zeer afhankelijk van externe factoren. In 2016 zette de opleving van de markt door: er waren meer consulten en vaccinaties, wat leidde tot een positief effect van € 151.000. Deze piek beschouwen we - gelet op het meerjarig gemiddelde van circa € 1,6 miljoen - voor € 41.000 als incidenteel en voor € 100.000 als structureel (nog te verwerken in de begroting 2018).

Seksuele gezondheidszorg

De GGD Hart voor Brabant ontvangt de rijkssubsidie voor seksuele gezondheidszorg voor alle GGD'en in Brabant en Zeeland en betaalt die dan door. In de begroting 2016 namen we per abuis de netto baten voor alleen de GGD Hart voor Brabant op, waar dit bruto had moeten conform de verslaggevingsregels. Het doorstorten van de subsidiegelden moet als last worden verantwoord. Daarom voerden we een neutrale correctie door van € 2,05 miljoen in de baten en lasten.

Forensische geneeskunde

In 2016 was er een incidenteel meer vraag vanuit de politie.

Tuberculosebestrijding

In 2016 waren er niet voorziene opbrengsten die resulteerden in voordeel van € 30.000. Daarnaast werd eind 2015 een tijdelijke inzet voor GGD GHOR Nederland verlengd voor € 30.000.

Technische hygiënezorg

Op basis van de realisatie in 2015 en de ontwikkelingen in 2016 concludeerden we dat de raming 2016 structureel te laag was. In de begroting 2017 verhoogden we de omzetraming daarom naar € 295.000.

Onderzoek

In de begroting 2016 begrootten we opbrengsten per abuis dubbel en in de begroting 2017 herstelden we dit al. De lagere opbrengst van € 138.000 is daarom incidenteel.

Publieke gezondheid asielzoekers

De instroom van asielzoekers was veel groter dan verwacht, wat leidde tot € 481.000 meer opbrengsten van het COA. Gelet op de onzekerheden over het aantal asielzoekers en de doorstroom naar gemeenten verhoogden we in de begroting 2017 de raming tot € 802.000 structureel. Het verschil van € 327.000 tussen de omzet in 2016 en de begroting 2017 achten we incidenteel.

Gezondheidsbevordering en jeugdgezondheidszorg

De oorzaak van de hogere plusomzet van € 157.000 ligt bij:

- het niet doorgaan van de bemoeizorg (Oss) en de innovatiemiddelen Toegang (Tilburg), totaal € 1,50 miljoen nadeel. Omdat de GGD de subsidies vooral doorgeleidt naar partners, leidt dit tot een bijna gelijke verlaging van de overige bedrijfskosten.
- extra plusopdrachten van gemeenten die we vooraf niet (volledig) begrootten, voor € 1,66 miljoen voordeel. Tegenover deze extra omzet staan ook hogere personeelskosten.

Bij de begroting 2018 kijken we of hier sprake is van een incidentele of een structurele component.

Opleidingssubsidie

Deze subsidie is € 209.000 hoger omdat in de begroting 2016 alleen de al gestarte opleidingen staan en we geen voorschot namen op de nog te starten opleidingen. Daarnaast voerden we een resultaat neutrale administratieve wijziging door omdat de GGD een deel van de subsidie doorstort. Hierdoor zijn de opbrengsten op deze post € 78.000 hoger en hetzelfde geldt voor een (gelijke) stijging van de overige personeelskosten (studiekosten).

Vrijval voorziening

Iedere vrijval van een voorziening is incidenteel, zie paragraaf 2. In 2016 betrof dit:

- de onderhoudsvoorziening van € 826.000 (het saldo ging naar de reserve onderhoud GGD-locaties);
- de voorziening CJG 's-Hertogenbosch van € 130.000;
- de voorziening pensioenoverdracht van € 67.000;
- de voorziening btw-risico van € 536.000;
- de voorziening personele mobiliteit van € 118.000.

Bijdragen HSC

De hogere bijdragen zijn een direct gevolg van hogere kosten door Hét Servicecentrum.

De specificatie van de post lasten:

	Realisatie begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar na wijziging	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar
Personeelskosten	36.371	35.288	29.014	1.036
Overige personeelskosten	1.837	1.657	1.349	
Kapitaalslasten	1.574	1.869	1.100	
Huisvestingskosten	4.160	4.388	4.132	
Overige bedrijfskosten	10.276	9.162	5.417	253
Kosten voor gemene rekening Hét Service Centrum	0	0	5.240	
Kosten voor gemene rekening GHOR Brabant-Noord	0	0	128	
Doorbelasting overhead	0	0	-414	
Dotatie voorzieningen	3.728	980	980	3.627
Gerealiseerd resultaat	57.945	53.344	46.946	4.916

bedragen x € 1.000

Personeelskosten

Het verschil met de begroting is € 1.083.000 nadelig. Maar in de begroting 2016 rubriceerden we een bedrag van € 750.000 bedrijfskosten per abuis als personeelskosten. Dit leidt tot een verschil tussen begroting en realisatie van € 1,8 miljoen:

- voor € 1,03 miljoen eenmalige kosten voor de reservering vakantiegeld door de invoering van het individueel keuzebudget, waar een onttrekking tegenover staat uit de reserve individueel keuzebudget;
- voor € 800.000 hogere personeelskosten als gevolg van meer/grotere plusopdrachten dan begroot.

Overige personeelskosten

Deze post is € 180.000 hoger, waarvan € 78.000 resultaat neutraal door de doorstorting van opleidings-subsidies (zie de toelichting op de vorige bladzijde). Het resterende verschil met de begroting is een gevolg van een groot aantal kleinere afwijkingen.

Kapitaalslasten

Latere investeringen en/of gewijzigd investeringsbeleid leidden incidenteel tot aanzienlijk lagere afschrijvingskosten van € 295.000. Zie ook paragraaf 4.2.

Huisvestingskosten

De oorzaken van het voordeel van € 228.000 zijn vooral:

- lagere kosten door aanwending van de voorziening groot onderhoud van € 43.000;
- lagere kosten klein onderhoud van € 47.000;
- lagere energiekosten van € 77.000;
- lagere huurkosten van de GHOR Brabant Noord van € 30.000.

Overige bedrijfskosten

De oorzaak van het nadeel van € 1,11 miljoen ligt vooral bij:

- een voordeel van € 1,5 miljoen door het niet doorgaan van twee plusprojecten (zie bij *Gezondheidsbevordering en jeugdgezondheidszorg*);
- een nadeel van € 2,05 miljoen door het doorbetalen van subsidie (zie bij *Seksuele gezondheidszorg*);
- een nadeel van € 30.000 voor hogere accountantskosten;
- een nadeel van € 310.000 voor diverse projecten en onderzoeken;
- een nadeel van € 150.000 voor de uitvoering van extra gezondheidsmonitor, waar een onttrekking uit de reserve jeugdmonitor tegenover staat;
- een nadeel van € 193.000 door niet begrote kosten voor de vernieuwing bedrijfsprocessen, waar een onttrekking uit de reserve vernieuwing bedrijfsprocessen tegenover staat;
- een voordeel van € 150.000 op laboratoriumkosten door nieuwe contracten.

Dotatie voorzieningen

Dit is vooral de dotatie aan de Mobiliteitsvoorziening personeel van € 3,58 miljoen. Een toelichting vindt u in paragraaf 4.2, bij *Mobiliteitsvoorziening personeel*.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Toevoeging aan de reserves	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Waarvan structureel	Realisatie begrotingsjaar	Waarvan structureel
Reserve huisvesting	285	285	285	285
Totaal	285	285	285	285

De lagere kosten van de locatie aan de Vogelstraat in 's-Hertogenbosch maken een jaarlijkse dotatie van € 285.000 mogelijk aan de reserve huisvesting. Het algemeen bestuur besloot in november 2016 om dit bedrag in te zetten voor het stoppen met de gemeentelijke bijdrage voor de autonome kosten.

Onttrekking aan de reserves	Raming begrotingsjaar ná wijziging	Waarvan structureel	Realisatie begrotingsjaar	Waarvan structureel
Reserve exploitatie tuberculosescreening	161	161	0	0
Reserve huisvesting	100	100	100	100
Totaal	261	261	100	100

Reserve exploitatie tuberculosescreening

De exploitatie van de tbc-bestrijding is nu niet sluitend. Om het tekort te dekken, ramen we jaarlijks een onttrekking aan de reserve. Als er aan het eind van het jaar een positief saldo is, stellen we voor om de onttrekking op te schorten.

Reserve huisvesting

We verkochten het GGD-gebouw aan de Sint Teunislaan in 's-Hertogenbosch, waarna de GGD voor het pand aan de Vogelstraat veel hogere huisvestingslasten betaalt. Ter compensatie van deze hogere lasten belegden we de opbrengst van € 3,4 miljoen van de verkoop in een garantieproduct. Gekoppeld aan dit product vormden we een reserve huisvesting waaraan we jaarlijks € 100.000 onttrekken ter dekking van de hogere huisvestingskosten.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De GGD moet de bezoldiging van alle (ook externe) topfunctionarissen verantwoorden, ook als de wettelijke norm niet is overschreden. Van de andere medewerkers is alleen een vermelding nodig bij overschrijding van de norm. Van de topfunctionarissen moeten we ook de naam openbaar maken.

Alle gegevens conform de WNT staan in de tabel in hoofdstuk 1.

De GGD betaalde in 2016 geen bezoldigingen of uitkeringen boven de WNT-normen.

Rechtmatigheid

Bij kostenoverschrijdingen informeert de directeur het dagelijks bestuur via de bestuursrapportage. Daarnaast informeren we bij significante afwijkingen het algemeen bestuur tussentijds. Alle kostenoverschrijdingen in 2016 passen binnen het beleid en zijn gedekt uit direct daarmee gerelateerde opbrengsten.

In 2016 deden we voor € 3,7 miljoen inkopen die hoger zijn dan de Europese drempelwaarde (€ 209.000) en daarom is er sprake van een onrechtmatigheid. Ten opzichte van 2015 (€ 2,1 miljoen) nam het volume aan onrechtmatige inkopen toe. De oorzaken hiervan zijn:

- het doorwerken van meerjarige contracten die ook in 2015 al onrechtmatig waren;
- de impact van diensten waarvan bij het opstellen van de jaarrekening 2016 bleek dat we deze al bij start van de aanbesteding in 2015 of 2016 hadden moeten afkondigen op Tendered.

Daarom is ook in 2016 een aantal uitgaven voor inkopen hoger dan de Europese drempelwaarde en is er nog steeds sprake van een onrechtmatigheid. Omdat deze contracten nog doorwerken, lossen we dit niet op in één jaar. Intussen staan alle aanbestedingsplichtige contracten in onze aanbestedingskalender voor 2017 en 2018, zodat onze uitgaven vanaf 2019 weer rechtmatig zullen zijn.

Dit alles heeft geen invloed op de getrouwheid van de jaarrekening.

5. RESULTAATBESTEMMING

De jaarrekening 2016 sluit met een positief resultaat van € 402.212. Wij stellen het algemeen bestuur voor om dit bedrag te doteren aan de algemene reserve.

BIJLAGE: OVERZICHT RESERVES

Algemene reserve

Algemene reserve	
Doel	De GGD moet een financiële buffer hebben in de vorm van een algemene reserve om plotselinge en niet voorzienbare financiële tegenvallers op te kunnen vangen.
Looptijd	Onbepaalde tijd
Bandbreedte	- een ondergrens van € 1,3 miljoen en een bovengrens van € 4,4 miljoen.
Criteria toevoegingen/onttrekkingen	- de GGD toetst gedurende een begrotingsjaar de vastgestelde indexering van de gemeentelijke bijdrage op basis van de actuele indexcijfers van de gemeente Tilburg. Bij verschillen leidt dit tot een dotatie of onttrekking. - andere dotaties/onttrekkingen op basis van aparte besluiten van het algemeen bestuur

Reserve huisvestingsvisie

Reserve huisvestingsvisie	
Doel	Financiering van de kosten voortvloeiend uit de uitwerking van de nieuwe GGD huisvestingsvisie
Looptijd	Onbepaalde tijd
Bandbreedte	n.v.t.
Criteria toevoegingen/onttrekkingen	- Eenmalige dotatie uit de opbrengst van € 3,4 miljoen van het vroegere GGD-gebouw aan de Sint Teunislaan in 's-Hertogenbosch; - Beleggingsresultaten uit het garantieproduct; - Jaarlijkse onttrekking van € 100.000; - Dotatie van de lagere huurkosten van de locatie Vogelstraat van € 285.00.

Reserve exploitatie tuberculosescreening

Reserve exploitatie tuberculosescreening	
Doel	Borging van een sluitende exploitatie voor tuberculebestrijding.
Looptijd	Onbepaalde tijd
Bandbreedte	n.v.t.
Criteria toevoegingen/onttrekkingen	-De reserve is gevormd uit de exploitatieresultaten bij de screening op TBC van gedetineerden; - Jaarlijkse onttrekking van € 161.000, - Als er in het begrotingsjaar een toereikend positief exploitatiesaldo is, kan de onttrekking worden opgeschort.

We schortten de geraamde onttrekking van € 161.000 een jaar op vanwege het opheffen van de reserve wachtgeld tuberculosebestrijding COA. Daardoor is de financiering van de exploitatie tot en met 2021 gewaarborgd.

Reserve vernieuwing bedrijfsprocessen

Om onze ambities voor de bedrijfsvoering te kunnen realiseren, moeten we investeren in vernieuwingen van de bedrijfsprocessen. Deze investeringen financieren we zo veel mogelijk binnen de begroting. We vragen hiervoor dus geen extra financiële bijdrage van de gemeenten. Naast structurele investeringskosten (kapitaalslasten) zijn er incidentele kosten voor onderzoek, ontwikkeling en invoering. De structurele lasten van de (ict-)investeringen financieren we uit de besparingen op de directe en indirecte kosten die hiervan het resultaat zijn. De incidentele lasten dekken we uit de reserve vernieuwing bedrijfsprocessen, die het algemeen bestuur instelde bij de jaarstukken 2015. Deze reserve wordt gevoed uit meevallers uit de begroting en bevat eind 2016 € 806.000.

Bij de jaarrekening 2015 stelde het algemeen bestuur een bestedingsplan 2016-2017 vast. Om dit plan te realiseren, hebben we nieuwe kennis en vaardigheden nodig. Het opbouwen daarvan vergt enige tijd; hieraan besteedden we in 2016 veel aandacht. Dat betekent dat we het grootste deel van het bestedingsplan uitvoeren in 2017.

In 2016 realiseerden we deze onderdelen:

- digitale consultatie en begeleiding: pilot blended care gestart: € 35.809;
- vernieuwen patiënteninformatiesystemen: aanbesteding digitaal dossier JGZ: € 50.566;
- inrichting resultaatverantwoordelijke eenheden:
 - projectleiding ingehuurd: € 51.625;
 - maandrapportages ingericht: € 26.902;
- vervolgonderzoek flexibiliteit: projectleiding: € 28.496.

Reserve vernieuwing bedrijfsprocessen	
Doel	Vernieuwing van de bedrijfsprocessen
Looptijd	2016-2021
Bandbreedte	n.v.t.
Criteria toevoegingen/onttrekkingen	- als de algemene reserve boven de ondergrensnorm zit; - voeding met eventuele incidentele positieve resultaten uit de jaarrekeningen 2016-2021, maximaal € 0,5 miljoen per jaar; - onttrekking in 2016-2021, op basis van een jaarlijks te updaten bestedingsplan.

Reserve innovatieve projecten

Bij het vaststellen van de begroting 2016 maakte het algemeen bestuur ook een budget vrij voor innovatieve projecten: gemeenten, partners en GGD kunnen sinds dat jaar voorstellen indienen voor projecten, die het algemeen bestuur dan selecteert. Het jaarlijkse budget is € 400.000. Dit geld is alleen voor innovatieve projecten: is er in een jaar een overschot, dan kan het algemeen bestuur dit aanwenden voor (nieuwe) projecten in het volgende jaar. Om dit te waarborgen stelde het algemeen bestuur in november 2016 de reserve innovatieve projecten in.

Reserve innovatieve projecten	
Doel	Financieren van innovatieve projecten.
Looptijd	Onbepaalde tijd
Bandbreedte	Maximaal € 400.000 (gelijk aan het budget van één begrotingsjaar)
Criteria toevoegingen/onttrekkingen	- toevoeging van het restant aan middelen voor innovatieve projecten in een begrotingsjaar; - onttrekking ter financiering van projecten die het algemeen bestuur in een begrotingsjaar aanwijst waarvan de totale kosten hoger zijn dan het jaarlijkse budget van € 400.000.

Reserve onderhoud GGD-locaties

Het algemeen bestuur zette in november 2016 de onderhoudsvoorziening om in een (egalisatie)reserve.

Reserve onderhoud GGD-locaties	
Doel	Evenredig verdelen van de kosten van onderhoud van de GGD-locaties over de jaren (egalisatiereserve).
Looptijd	Onbepaalde tijd
Bandbreedte	Het volume van deze reserve stemmen we af op het (meerjaren) onderhoudsplan, tot een maximum van € 900.000.
Criteria toevoegingen/onttrekkingen	- toevoeging en onttrekking op basis van het jaarlijks bij te stellen (meerjaren)onderhoudsplan.

Reserve wachtgeld tuberculosebestrijding COA

Deze reserve was voor de dekking van het risico van wachtgeldverplichtingen uit contracten met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA). Maar de buffer voor dit soort risico's is de algemene reserve en die is groot genoeg om deze risico's op te vangen. Daarom besloot het algemeen bestuur in november 2016 om deze reserve op te heffen.

Reserve individueel keuzebudget

De gevolgen van het individueel keuzebudget leidden in 2016 tot eenmalige extra kosten. In 2016 gebruikten we het volledige saldo van de reserve voor de dekking van deze (eenmalige) kosten.

Reserve jeugdmonitor

Begin 2016 voerde de GGD begin 2016 alsnog een volledige jeugdmonitor uit op de traditionele manier (vragenlijst aan huis). Door het instellen van een bestemmingsreserve schoven we deze kosten door en in 2016 gebruikten we haar volledig voor deze kosten.

Reserve invoering basispakket JGZ

Deze reserve was voor het invoeren van het nieuwe basispakket jeugdgezondheidszorg in 2015. Het restant van € 124.000 benutten we in 2016 voor de afronding.